

Side har set dette Lovforslags Hovedtanke“, nemlig at visse Virksomheder skal underkastes offentligt Tilsyn, har han overvejet, om Lovforslaget burde fremsættes uforandret eller med visse Ændringer, som Debatten i Landstinget i 1919 kunde give Anledning til. Men han mente, det var rigtigst at fremme Forhandlingen paa den sædvanlige Maade, nemlig at fremsætte det uforandret, og han slutter med at sige: „Jeg vil meget henstille, at Arbejdet for at naa til Ende med denne Sag hurtigst muligt kommer i Gang derved, at man i Udvalget genoptager Forhandlingen, og jeg anbefaler Sagen til Fremme.“ Det, han altsaa udtrykte, var dette, at det var ud fra en afgjort principiel Tilslutning til det, hvori Venstre har set dette Lovforslags Hovedtanke, nemlig Tilsynet med visse Virksomheder.

Der er derfor ingen Tvivl om, at der er sket en Ændring i Venstres Stilling, og det ærede Medlem Hr. Kragh er jo heller ikke ukendt med, hvorfra denne Ændring stammer, thi den stammer fra ham selv. Det var det ærede Medlem Hr. Kragh, der som Ordfører i Landstinget, da det Sigurd Bergske Forslag — altsaa mit Forslag — blev fremsat, mente — idet han knyttede dette Lovforslags Tanker sammen med andre Tanker —, at man samtidig skulde komme ind paa Spørgsmaalet om Organisationer til Tilvejebringelse af Lønoverenskomster. Det er første Gang, det ærede Medlem fører denne Tanke frem, som han derefter arbejder videre med, og som nu benyttes af Venstre til at standse al Lovgivning paa det Omraade, idet de siger, at de ikke vil være med dertil, hvis man ikke samtidig kommer ind paa dette Spørgsmaal. Da der i Landstinget blev gjort opmærksom paa, at det ærede Medlem Hr. Kragh havde talt anderledes end Ordføreren i 1919, den senere afdøde Gesandt i Prag, Hr. Nørgaard, bestred Hr. Sigurd Berg dette og sagde, at han kunde ikke se en saadan Forskel. Det var jo partimæssigt forstaaeligt, at han udtalte sig saaledes, men enhver, der ikke stod i den Stilling, som Indenrigsministeren maatte indtage overfor sit Partis Ordfører, maatte kunne se Forskellen. Den viste sig da ogsaa deri, at den daværende Indenrigsministers Opfordring til at fremme Sagen ikke blev fulgt, idet Sagen overhovedet ikke kom videre; da den var kommet i Udvalg, blev den standset under det ærede Medlem Hr. Kraghs Førerskab. Derfra stammer Forandringen i den Politik, som Venstre tidligere havde indtaget i denne Sag, og jeg skulde meget beklage, om man virkelig fremdeles vil opretholde den Taktik, at

man vil knytte dette Lovforslag sammen med andre Spørgsmaal, som vil umuliggøre eller forhale dets Løsning.

Det ærede Medlem Hr. Fraenkel holdt i Gaar en stor Tale om dette Spørgsmaal, som jeg tror alle, der var til Stede i Tinget — desværre for faa —, hørte med den allerstørste Interesse, og som var præget af hans Viden i denne Sag og af hans store Evne til at fremlægge sin Viden paa en klar Maade og af et Grundsyn, som det maatte interessere andre her i Salen at blive udførlig bekendt med. Det er jo ikke første Gang, det ærede Medlem Hr. Fraenkel har fremsat Grundbetragtninger som dem, der fandtes i dette Foredrag, og jeg skal nu tillade mig at gøre nogle Bemærkninger til Foredraget.

Det ærede Medlem Hr. Fraenkel erklærede, at det, det gjaldt om, var at *stille* Problemet rigtigt, og mente, at det gjorde det foreliggende Lovforslag ikke. Det skal jeg komme til at gøre nogle Indvendinger imod senere, jeg vil først gerne have Lov til at følge det ærede Medlem et Øjeblik i den Maade, hvorpaa han stillede Problemet, idet saa overordentlig meget af, hvad han fremførte, ganske falder sammen med min Opfattelse af den sociale Udvikling. Han skildrede klart de to Hovedprincipper, som staaer overfor hinanden, og som til alle Tider, siden Samfundene overhovedet har fundet Form, har staaet overfor hianden, nemlig den *individuelle* Drift og den *social*e Drift, Individualismen og den sociale Drift, som det ærede Medlem kaldte den. Det ærede Medlem skildrede, hvorledes snart det ene, snart det andet af disse to Principper, hvoraf intet kan udryddes hos Menneskene, bliver fremherskende i Udviklingen, hvorledes det skaber noget virkningsfuldt, dygtigt og godt, men, naar det fortsættes til sin Yderlighed, ødelægger sig selv og frembringer en død, umulig Samfundstilstand. Dette gælder, hvad enten det er den ene eller den anden af disse Drifter, der virker stærkest, og det ærede Medlem siger, at den ideelle Tilstand er, naar der er Ligevægt mellem disse to Drifter, altsaa Ligevægt mellem Individualismen og den sociale Drift, den sociale Tanke, eller hvad man nu vil kalde den. Det glæder mig at høre denne Udtalelse, thi det, som det radikale Venstre gennem hele sit Program stræber efter, er denne Ligevægt. Det ærede Medlem har den Opfattelse, at det kun er i korte Perioder, at denne Ligevægtstilstand naas. Det er rigtigt, der har kun i korte Perioder af Menneskenes Historie været en saadan Ligevægt, enhver af de to modstaaende Drifter har arbejdet sig